

ПРИХОДИ НА СЪЮЗА

Бюджетът на ЕС се финансира почти изцяло (99%) чрез собствени ресурси. Годишните приходи трябва да покриват напълно годишните разходи. Решението за системата на собствени ресурси се взема от Съвета с единодушие, като той взема предвид становището на Европейския парламент. После това решение трябва да бъде ратифицирано от държавите членки.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

- Член 311 и член 322, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз и членове 106а и 171 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия;
- Решение 2014/335/ЕС, Евратом на Съвета от 26 май 2014 г. относно системата на собствените ресурси на ЕС^[1], Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз^[2] и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства^[3]. След ратификация на Решението за собствените ресурси тези правни актове влязоха в сила на 1 октомври 2016 г. и се прилагат със задна дата, считано от 1 януари 2014 г.

ЦЕЛ

Да се осигури финансова самостоятелност на Европейския съюз в рамките на бюджетната дисциплина.

НАЧИН НА ФУНКЦИОНИРАНЕ

Докато Европейската общност за въглища и стомана (ЕОВС) разполагаше със собствени средства още от самото начало, Европейската икономическа общност (ЕИО) и Европейската общност за атомна енергия (Евратом) първоначално бяха финансирани чрез вноски на държавите членки. Решението за собствените ресурси от 21 април 1970 г. предостави на ЕИО собствени ресурси. Собствените

[1] [ОБ L 168, 7.6.2014 г., стр. 105.](#)

[2] [ОБ L 168, 7.6.2014 г., стр. 29.](#)

[3] [ОБ L 168, 7.6.2014 г., стр. 39.](#)

ресурси за покриване на годишните бюджетни кредити за плащания са понастоящем ограничени до най-много 1,20% от брутния национален доход (БНД) на ЕС^[4]. Тъй като бюджетът трябва винаги да бъде балансиран, разходите също са ограничени в рамките на този таван (1.4.3). На практика с настоящата многогодишна финансова рамка (МФР) за периода 2014 – 2020 г. (1.4.3) горната граница е определена на равнище около 1% от БНД на ЕС.

СЪСТАВ НА ПРИХОДИТЕ

1. „Традиционни“ собствени ресурси

Те включват мита, селскостопански мита и налози върху захарта и изоглюкозата. Те са създадени с решението от 1970 г. и се събират оттогава насам. Процентът, който може да бъде удържан от държавите членки за покриване на разходите по събирането на приходи, беше намален от 25% на 20%. „Традиционните“ собствени ресурси обикновено представляват малко над 10% от приходите от собствени ресурси^[5].

2. Собствени ресурси на база ДДС

Понастоящем те се изразяват в прехвърляне на Съюза на процент от очаквания ДДС, събиран от държавите членки. Макар и предвидени в решението от 1970 г., тези ресурси не бяха използвани до хармонизирането на ДДС системите на държавите членки през 1979 г. Понастоящем ресурсът от ДДС представлява процент от приходите от собствени ресурси, подобен на този на „традиционните“ собствени ресурси.

3. Собствени ресурси на базата на БНД

Този собствен ресурс се изразява в налог върху БНД на държавите членки при еднаква ставка, която се определя в хода на бюджетната процедура всяка година. Този ресурс беше създаден с Решение 88/376/ЕИО на Съвета. Първоначално той трябваше да се събира, ако другите собствени ресурси не могат да покрият напълно разходите, но сега от него се финансира основната част от бюджета на ЕС. Ресурсите на базата на БНД са се утроили от края на 90-те години на миналия век и обикновено представляват около 72% от приходите от собствени ресурси.

4. Други приходи и пренесено салдо от предходната година

Другите приходи включват данъци върху заплатите на лицата, работещи в европейските институции, вноски на държави извън ЕС по някои програми на ЕС и глоби, плащани от дружества, за които са констатирани нарушения на законодателството в областта на конкуренцията или друго законодателство. При наличието на излишък, салдото от всяка финансова година се вписва в бюджета за следващата година като приход. Другите приходи, салда и технически корекции обикновено представляват по-малко от 10% от общите приходи.

[4]Техническа корекция на финансовата рамка за 2020 г. в съответствие с промените в БНД (Европейска система от национални и регионални сметки – ЕСС 2010), [COM\(2019\)0310](#), 15.5.2019 г.

[5][Консолидирани годишни отчети на Европейския съюз за финансовата 2019 година.](#)

5. Корекционни механизми

Настоящата система на собствени ресурси цели също така да се коригират бюджетните дисбаланси между вноските на държавите членки. Договорената през 1984 г. „отстъпка за Обединеното кралство“ се изразява в намаление на вноската на Обединеното кралство, което се равнява на две трети от разликата между неговата вноска (с изключение на традиционните собствени ресурси) и сумата, която то получава обратно от бюджета. Тази отстъпка беше коригирана през 2007 г., с цел постепенно изключване от изчисленията на неземеделските разходи на държавите членки, които се присъединиха към ЕС след 2004 г. Тази корекция се финансира поравно от всички други държави членки, с изключение на Германия, Нидерландия, Австрия и Швеция, които ползват намаление на своите вноски за финансиране на отстъпката за Обединеното кралство. Германия, Нидерландия, Австрия и Швеция ползваха също така намалена ставка на ДДС за периода 2007 – 2013 г., а Нидерландия и Швеция ползваха намаление на техните вноски от БНД за същия период.

При настоящото положение продължават да се прилагат съществуващият механизъм за корекция за Обединеното кралство и неговото финансиране, както и намалените ставки за собствените ресурси от ДДС за периода 2014 – 2020 г. за Германия, Нидерландия и Швеция (0,15%). Понастоящем механизмите за корекция включват също така брутни намаления на годишната вноска от БНД за периода 2014 – 2020 г. за Дания (130 милиона евро), Нидерландия (695 милиона евро) и Швеция (185 милиона евро), а за периода 2014 – 2016 г. за Австрия (30 милиона евро през 2014 г., 20 милиона евро през 2015 г. и 10 милиона евро през 2016 г.).

КЪМ РЕФОРМА НА СОБСТВЕНИТЕ РЕСУРСИ НА ЕС

В Договора от Лисабон се посочва отново, че бюджетът следва да се финансира изцяло от собствени ресурси, като се запазват правомощията на Съвета за вземане на единодушно решение относно системата на собствени ресурси на Съюза, след провеждане на консултации с Парламента^[6]. С Договора от Лисабон се въведе възможността за създаване на нови категории собствени ресурси и премахване на съществуващи категории ресурси. В него също така се посочва, че Съветът може да приема мерки за прилагане на тези решения, само ако е получил одобрението на Парламента.

През 2014 г. беше създадена група на високо равнище за извършване на общ преглед на системата на собствени ресурси, в диалог с националните парламенти. Тя е съставена от представители на Парламента, Съвета и Комисията и се председателства от Марио Монти. Тази група, наречена „групата Монти“, беше създадена по настояване на Парламента, при провеждането на преговорите за МФР за периода 2014 – 2020 г.

Групата представи своя окончателен доклад през януари 2017 г. В продължение на две години тя обмисляше по-прозрачни, прости, справедливи и подлежащи

[6] Тези решения трябва да се ратифицират от държавите членки.

на демократична отчетност начини за финансиране на европейския бюджет. Основният извод е, че бюджетът на ЕС се нуждае от реформа както по отношение на приходите, така и по отношение на разходите, с оглед справяне с настоящите предизвикателства и постигане на осезаеми резултати за европейските граждани.

В своя документ за размисъл относно бъдещето на финансите на ЕС, представен през юни 2017 г., Комисията представи пет сценария и последиците от тях за приходите.

На 2 май 2018 г. Комисията направи предложения за опростяване на настоящия собствен ресурс на база ДДС и въвеждане на набор от нови собствени ресурси, включващи:

- 20% от приходите от схемата за търговия с емисии;
- изискуема ставка от 3%, прилагана към новата обща консолидирана основа за облагане с корпоративен данък (която ще се въвежда постепенно, след приемането на необходимото законодателство);
- национална вноска, изчислявана на базата на нерециклираните отпадъци от пластмасови опаковки във всяка държава членка (0,80 евро на килограм).

Комисията счете, че тези нови собствени ресурси ще представляват около 12% от общия бюджет на ЕС и биха могли да осигурят приходи в размер до 22 милиарда евро годишно.

Комисията предложи постепенно премахване на съществуващите отстъпки за период от пет години и впоследствие премахване на всички отстъпки и намаляване на дела на митническите приходи, които държавите членки задържат за покриване на разходите по събирането, от 20% на 10%. Освен това тя предложи увеличение на тавана за годишно изискуемите собствени ресурси от настоящото му ниво (1,20% от БНД на ЕС) на 1,29%, с цел да се вземе предвид по-ниският общ БНД на ЕС-27, нарастващото използване на инструменти, гарантирани от бюджета на ЕС, и предложението за включване на Европейския фонд за развитие в бюджета на ЕС.

СТАНОВИЩЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

В редица резолюции от последните няколко години (например резолюцията относно [системата на собствени ресурси на Европейските общности](#) от 17 декември 2014 г.) Парламентът очерта проблемите, свързани със системата на собствени ресурси, и по-специално нейната прекомерна сложност. Той представи предложения за гарантиране на финансовата независимост на Съюза и настоя за извършването на реформи, за да стане събирането на приходите по-просто, по-прозрачно и по-демократично.

Като се базира на новите разпоредби на Договора от Лисабон, Парламентът многократно е призовавал за извършването на задълбочена реформа, например в своята [резолюция относно преговорите относно МФР за периода 2014 – 2020 г.](#) от 15 април 2014 г.

В своята [законодателна резолюция относно проекта на решение на Съвета относно системата за собствени ресурси](#) от 16 април 2014 г. Парламентът изтъкна значението на групата Монти и подчерта, че наред с други сериозни недостатъци, настоящата система за финансиране на Съюза не позволява постигането на мнозинство в Съвета с цел осигуряване на достатъчно бюджетни кредити за плащания в годишните бюджети, за да може ЕС да изпълнява своите правни задължения и политически ангажименти.

В своята резолюция от 6 юли 2016 г., озаглавена „[Подготовка за преразглеждането след изборите на МФР за периода 2014 – 2020 г.: препоръки от страна на Парламента преди предложението на Комисията](#)“, Парламентът призова Комисията да представи до края на 2017 г. амбициозен законодателен пакет относно собствените ресурси, считано от 2021 г., с водещи принципи – простота, справедливост и прозрачност.

В своята [резолюция относно междинното преразглеждане на МФР за периода 2014 – 2020 г.](#) от 26 октомври 2016 г. Парламентът подчерта необходимостта от намаляване на дела на вноските от БНД и призова ресурсите от ДДС да бъдат основно реформирани или напълно премахнати. Освен това Парламентът призова и за създаването на един или няколко нови собствени ресурса, както и за постепенното премахване на всякакви видове отстъпки.

В своята [резолюция относно документа за размисъл относно бъдещето на финансите на ЕС](#) от 24 октомври 2017 г. Парламентът потвърди ангажимента си за цялостна реформа на системата на собствени ресурси на ЕС. Той подчерта, че за да се постигне по-справедливо и по-стабилно финансиране на ЕС, евентуалната нова система следва да включва балансиран пакет от нови собствени ресурси на ЕС с оглед подкрепяне на целите на политиката на ЕС, като тази система следва бъде въведена постепенно.

В своята [резолюция относно реформата на системата на собствените ресурси на Европейския съюз](#) от 14 март 2018 г. Парламентът посочи причините за реформиране на настоящата система на собствени ресурси, в т.ч. необходимостта от преодоляване на нейните слабости и осигуряване на възможности за ЕС да финансира своите политики и да се справя с новите предизвикателства. Парламентът призова също така за приемлива и балансирана система на собствени ресурси и очерта принципите и основните положения, уреждащи създаването на нова система. Той посочи критериите, които да се използват за определяне на новите собствени ресурси, и предложи кошница от евентуални нови собствени ресурси.

В своята [резолюция относно Многогодишната финансова рамка за периода 2021 – 2027 г. и собствените ресурси](#) от 30 май 2018 г. Парламентът приветства предложенията на Комисията от 2 май 2018 г. относно собствените ресурси и припомни позицията си, че за следващата МФР не може да се постигне споразумение с Парламента, без реализирането на съответен напредък във връзка със собствените ресурси.

В своята [резолюция относно Многогодишната финансова рамка за периода 2021 – 2027 г.](#) от 14 ноември 2018 г. Парламентът прикани Комисията да вземе предвид

становище № 5/2018 на Европейската сметна палата и уточни допълнително своите предложения за въвеждането на пакет от нови собствени ресурси, който да съответства на основните стратегически цели на ЕС и същевременно да бъде данъчно неутрален за гражданите.

В своята [резолуция относно многогодишната финансова рамка за периода 2021 – 2027 г. и собствените ресурси](#) от 10 октомври 2019 г. Парламентът потвърди своята позиция след изборите. Той призова по-специално за въвеждането на механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите, който той разглежда като „справедлив начин да се отговори на обществените искания за решителна водеща роля в борбата с изменението на климата, като същевременно се гарантират равнопоставени условия в международната търговия“.

РАЗВИТИЕ НА ПОЛОЖЕНИЕТО ПРЕЗ 2020 Г.

На 28 май 2020 г. Комисията представи предложение за вземане на заем на стойност до 750 млрд. евро чрез емитиране на облигации на международните пазари от името на ЕС, с падежи от 3 до 30 години, с цел финансиране на преразгледаната МФР и план за възстановяване и устойчивост (безвъзмездни средства и заеми за държавите от ЕС). За да се подкрепят поетите от ЕС задължения във връзка с евентуалното възстановяване на полученото от пазара финансиране, Комисията предложи таванът на собствените ресурси да бъде увеличен, временно и по изключение, с 0,6% от БНД на ЕС. Това ще се прибави към предложеното постепенно увеличение от 1,2% на 1,4% от БНД, за да се вземе предвид новият икономически контекст. Според Комисията това ще подсили аргументите в полза на основна реформа на финансирането на бюджета на ЕС. В допълнение към опростените собствени ресурси на база ДДС и националните вноски, както и новите собствени ресурси на базата на нерезиклираните отпадъци от пластмасови опаковки, вариантите за нови собствени ресурси включват разширяване на собствените ресурси на база схемата на ЕС за търговия с емисии, така че да бъдат добавени морският сектор и секторът на въздухоплаването, механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите, собствен ресурс, основан на дейността на големите предприятия, както и данъчно облагане на цифровия сектор за дружествата с общ годишен оборот над 750 милиона евро.

В своята [резолуция относно нова многогодишна финансова рамка, собствени ресурси и план за възстановяване](#) от 15 май 2020 г. Парламентът призова за незабавно и постепенно увеличаване на тавана на собствените ресурси с оглед на очаквания спад на БНД след рецесията, предизвикана от кризата, не само за да могат да се платят лихвите и главницата по заемите на ЕС за финансиране на процеса на възстановяване, но и за да се финансира една амбициозна МФР, като същевременно подчертава, че това ще бъде необходимо за поддържане на вноските на държавите членки на база БНД на настоящите номинални равнища.

В своята [резолуция от 23 юли 2020 г. относно заключенията на извънредното заседание на Европейския съвет на 17—21 юли 2020 г.](#) Парламентът подчерта, че само създаването на нови собствени ресурси може да спомогне за изплащане

на дълга на ЕС, като същевременно се спасява бюджетът на ЕС и се облекчава фискалният натиск върху националните бюджети и гражданите на ЕС. Той също така възложи на своя екип за преговори по МФР/собствени ресурси да преговаря въз основа на мандат, който включва набор от нови собствени ресурси, които трябва да постъпят в бюджета на Съюза към 1 януари 2021 г. и след това да бъдат допълнени като се следва обвързващ график.

Alix Delasnerie

08/2020

